

QISHLOQ XO'JALIGIDA YER FONDIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI

Odinakulov Temirmalik Akmal o'g'li

TISU, iqtisod 1-kurs magistr

Ilmiy rahbar: **Avliyoqulov A.**

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada qishloq xo'jaligida yerdan foydalanishning nazariy asoslari va huquqiy tamoyillari ko'rib chiqiladi. Mavjud adabiyotlar va huquqiy nizomlarni tahlil qilish orqali u qishloq xo'jaligidagi yerlardan foydalanishni tartibga soluvchi asosiy tushunchalar va tartibga solish mexanizmlarini o'rganadi va bu elementlarning barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotini rivojlantirish uchun o'zaro ta'sirini to'liq tushunishga qaratilgan.

Kalit so'zlar. Yerdan foydalanish, qishloq xo'jaligi, yerga egalik qilish, mulk huquqi, qishloq xo'jaligi huquqi, barqarorlik, yerni boshqarish, qonunchilik asoslari, atrof-muhitni tartibga solish.

THEORETICAL AND LEGAL BASIS OF USING THE LAND FUND IN AGRICULTURE

ABSTRACT

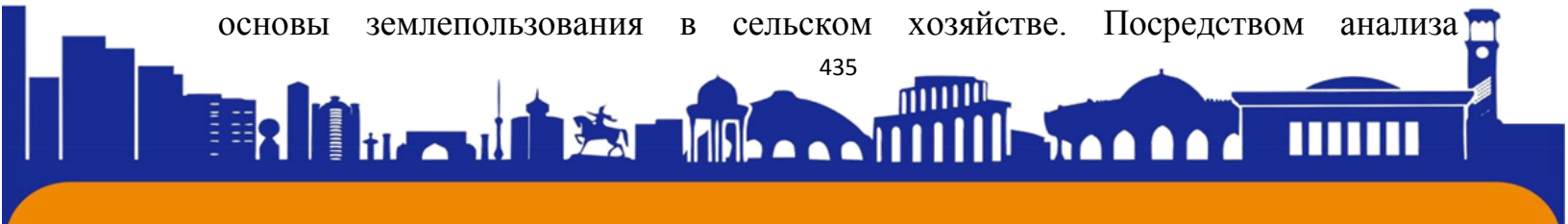
This article examines the theoretical frameworks and legal principles underpinning land use in agriculture. By analyzing current literature and legal statutes, it explores the foundational concepts and regulatory mechanisms that govern agricultural land use, aiming to provide a comprehensive understanding of how these elements interact to promote sustainable agricultural practices.

Keywords. Land use, agriculture, land tenure, property rights, agricultural law, sustainability, land management, legal frameworks, environmental regulation.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются теоретические основы и правовые основы землепользования в сельском хозяйстве. Посредством анализа

существующей литературы и правовых норм в нем рассматриваются ключевые концепции и механизмы регулирования, регулирующие использование сельскохозяйственных земель, и ставится цель полностью понять, как эти элементы взаимодействуют для продвижения устойчивых методов ведения сельского хозяйства.

Ключевые слова. Землепользование, сельское хозяйство, землевладение, права собственности, сельскохозяйственное право, устойчивость, землеустройство, правовая база, экологическое регулирование.

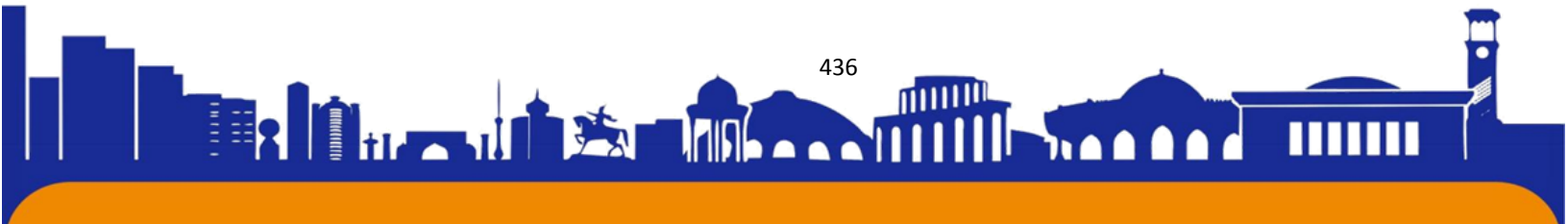
KIRISH

Qishloq xo‘jaligi yerlaridan foydalanishga nazariy tamoyillar va huquqiy me‘yorlarning murakkab o‘zaro ta’siri ta’sir ko‘rsatadi. Ushbu asoslarni tushunish barqaror qishloq xo‘jaligi amaliyotini qo‘llab-quvvatlovchi va yer resurslaridan samarali foydalanishni ta‘minlaydigan siyosatni ishlab chiqish uchun juda muhimdir. Ushbu maqola qishloq xo‘jaligi yerlaridan foydalanishning nazariy va huquqiy asoslarini o‘rganadi, yerga egalik qilish, mulk huquqi va atrof-muhitni tartibga solish kabi asosiy tushunchalarni hamda ular qishloq xo‘jaligi amaliyoti va yerni boshqarish strategiyasini qanday shakllantirishini o‘rganadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Qishloq xo‘jaligi yerlaridan foydalanishning nazariy asoslari bir qancha asosiy tushunchalarga asoslanadi. Klassik iqtisodiy nazariyalar yerning asosiy ishlab chiqarish omili sifatidagi rolini ta’kidlaydi, yerdan foydalanish bo‘yicha qarorlar samaradorlik va unumdorlik tamoyillariga asoslanadi. Zamonaviy nazariyalar qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini tabiiy resurslarni saqlash bilan muvozanatlash zarurligini tan olib, ekologik barqarorlikni o‘z ichiga oladi.

Qishloq xo‘jaligi yerlaridan foydalanishga oid huquqiy adabiyotlarda asosiy e’tibor yerga egalik qilish tizimlari, mulk huquqi va tartibga solish mexanizmlariga qaratilgan. Erga egalik qilish tizimi, xoh xususiy, xoh kommunal, xoh davlat mulki bo‘lishidan qat’i nazar, yer resurslariga kirish va ularni nazorat qilishni belgilaydi. Mulk huquqi, jumladan, uzufukt huquqlari va servitutlar jismoniy shaxslar yoki guruhlarining erdan foydalanish va boshqarish bo‘yicha yuridik huquqlarini belgilaydi. Mintaqaviy qonunlar va tabiatni muhofaza qilish to‘g‘risidagi qonunlar kabi atrof-

ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2023 SJIF 2024 = 5.073/Volume-2, Issue-6

muhitni muhofaza qilish qoidalari ekotizimlarni himoya qilish va erdan barqaror foydalanish amaliyotini rag'batlantirish uchun cheklovlar va ko'rsatmalarni belgilaydi.

Ushbu tadqiqot qishloq xo'jaligi yerlaridan foydalanish bo'yicha nazariy va huquqiy adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqish, sifatli yondashuvni qo'llaydi. Asosiy tamoyillar va me'yoriy-huquqiy bazalarni aniqlash uchun asosiy matnlar, huquqiy hujjatlar va amaliy tadqiqotlar tahlil qilinadi. Qishloq xo'jaligi huquqi va yer tuzish bo'yicha mutaxassislar bilan suhbatlar ushbu nazariya va qonunlarni amaliyotda qo'llash bo'yicha qo'shimcha tushunchalar beradi.

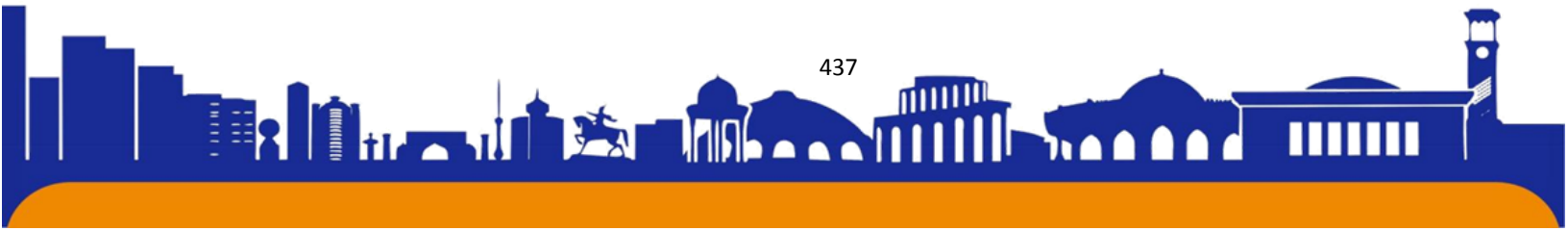
NATIJARLAR

Tahlil shuni ko'rsatadiki, qishloq xo'jaligi yerlaridan foydalanishni shakllantirishda ham nazariy, ham huquqiy asoslar hal qiluvchi rol o'ynaydi. Erdan foydalanishning iqtisodiy nazariyalari erni samarali boshqarishni rag'batlantiruvchi mulkiy huquqlar bilan chambarchas bog'lanib, xarajatlarni minimallashtirish bilan birga unumdorlikni maksimal darajada oshirish muhimligini ta'kidlaydi. Atrof-muhit nazariyalari tabiiy resurslarni himoya qilish va qishloq xo'jaligining uzoq muddatli hayotiyligini ta'minlashga qaratilgan huquqiy qoidalar bilan qo'llab-quvvatlanadigan barqaror amaliyotlar zarurligini ta'kidlaydi.

Yerga egalik qilish va mulk huquqini tartibga soluvchi huquqiy asoslar qishloq xo'jaligi amaliyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Xavfsiz yerga egalik qilish va aniq belgilangan mulk huquqlari yerni yaxshilash va barqaror boshqaruv amaliyotiga sarmoya kiritishni rag'batlantiradi. Atrof-muhitni muhofaza qilish qoidalari, garchi ba'zan cheklovchi sifatida qabul qilingan bo'lsa-da, ekologik muvozanatni saqlash va yerning tanazzulga uchrashining oldini olish uchun zarurdir.

XULOSA

Qishloq xo'jaligi yerlaridan samarali foydalanish nazariy va huquqiy tamoyillarni puxta o'rganishni talab qiladi. Iqtisodiy va ekologik nazariyalar erdan foydalanishni optimallashtirish uchun mantiqiy asoslar beradi, qonunchilik asoslari esa yerni boshqarish amaliyotini tartibga soluvchi qoidalar va ko'rsatmalarni belgilaydi. Siyosatchilar va amaliyotchilar mahsuldorlikni atrof-muhitni boshqarish bilan muvozanatlashtiradigan barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotlarini ilgari surish uchun ushbu elementlarni birlashtirishi kerak. Kelajakdagi tadqiqotlar qishloq xo'jaligida yerdan barqaror foydalanish uchun innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish uchun

nazariy tushunchalar va huquqiy qoidalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganishni davom ettirishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bromley, D. V. (1991). Atrof-muhit va iqtisodiyot: mulk huquqi va davlat siyosati. Blackwell.
2. Deininger, K. va Feder, G. (2001). Yer institutlari va yer bozorlari. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti qo'llanmasi, 1, 288-331.
3. FAO. (2002). Yer egaligi va qishloqni rivojlantirish. FAO ning yerga egalik huquqini o'rganish 3. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti.
4. Ostrom, E. (1990). Jamoatchilikni boshqarish: Kollektiv harakatlar institutlarining evolyutsiyasi. Kembrij universiteti matbuoti.
5. Pimentel, D. va Pimentel, M. (2008). Oziq-ovqat, energiya va jamiyat. CRC matbuot.
6. Shults, T. V. (1964). An'anaviy qishloq xo'jaligini o'zgartirish. Yel universiteti nashriyoti.
7. Jahon banki. (2003). O'sish va qashshoqlikni kamaytirish uchun yer siyosati. Jahon banki siyosati tadqiqoti hisoboti.

